

הצעת חוק המרכז למורשת יהדות אתיופיה, התשס"ח-2008*

פרק א': מטרת החוק

1. מטרתו של חוק זה להקים מרכז לחקר מורשת יהדות אתיופיה. מטרת החוק

פרק ב': פרשנות

2. בחוק זה - הגדרות

"הארכיון" - ארכיון המרכז שהוקם לפי סעיף 26;

"הגנו", "הגנוך", "חומר ארכיוני", "מוסד ממוסדות המדינה" - כהגדרתם בחוק הארכיונים, התשט"ו-1955 (להלן - חוק הארכיונים);

"המכון" - המכון לחקר מורשת יהדות אתיופיה שהוקם לפי סעיף 19;

"המרכז" - מרכז לחקר מורשת יהדות אתיופיה;

"מוסד מוכר", "המועצה להשכלה גבוהה" - כמשמעותם בחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958;

"השר" - השר לקליטת העלייה.

פרק ג': המוסדות

3. יוקם מרכז לחקר מורשת יהדות אתיופיה; המרכז יכלול את המכון והארכיון. הקמת המרכז

סימן א': המרכז

4. (א) המרכז יהיה תאגיד. מעמד המרכז

(ב) המרכז יהיה גוף מבוקר כמשמעותו בחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב].³

5. (א) למרכז תהיה מועצה בת 21 חברים, שימנה השר ואלה חבריה; המועצה

(1) נציג, לפי המלצת ראש הממשלה מבין עובדי משרד ראש הממשלה;

(2) שני נציגים, לפי המלצת השר מבין העובדים הבכירים במשרד;

(3) שני נציגים, לפי המלצת שר המדע התרבות והספורט מבין העובדים הבכירים במשרד;

(4) נציג לפי המלצת שר החינוך מבין העובדים הבכירים במשרד;

(5) הגנו או עובד הגנוך, לפי המלצתו;

(6) ארבעה אנשי אקדמיה בעלי מומחיות בתחומים הנוגעים לפעילות המרכז, לאחר התייעצות עם המועצה להשכלה גבוהה;

ד ב ר י ה ס ב ר

המרכז תביא לידי ביטוי את החשיבות הרבה שמדינת ישראל מייחסת לעלייתם ולקליטתם של יוצאי אתיופיה, ותאפשר להנחיל את המורשת האתיופית למען חינוך הדורות הבאים.

בהצעת החוק המתפרסמת בזה מוצע להקים מרכז לחקר מורשת יהדות אתיופיה, אשר יחקור את המורשת העשירה של יהודי אתיופיה ויתרום להגברת המודעות הציבורית אליה. במהלך השנים הגיעו לישראל עולים רבים מאתיופיה, ויש להם מסורת יהודית ותרבותית עשירה. הקמת

* הצעות חוק מס' פ/3542/17-רפ/3598/17; הועברו לוועדה ביום ח' בסיוון התשס"ח (11 ביוני 2008).

¹ ס"ח התשט"ו, עמ' 14.

² ס"ח התשי"ח, עמ' 191.

³ ס"ח התשי"ח, עמ' 92.

- (7) נציג בית התפוצות לפי חוק בית התפוצות, התשס"ו-2005⁴;
- (8) ראש הרשות המקומית שהמרכז פועל בתחומה;
- (9) נציג מרכז השלטון המקומי, לפי המלצת מרכז השלטון המקומי;
- (10) שבעה נציגי ציבור, ובהם קייס ורב.
- (ב) שליש לפחות מחברי המועצה יהיו מקרב יוצאי אתיופיה.
6. המועצה תמנה, באישור השר, את היושב ראש ואת ממלא מקומו מבין חבריה המנויים בפסקאות (6) או (10) שבסעיף 5(א).
7. תפקידי המועצה –
- (1) לקבוע את מדיניותו הכללית של המרכז ולהתוות את קווי הפעולה שלו;
- (2) לאשר את תקציב המרכז ואת תכנית העבודה השנתית שלו;
- (3) לקבל דוחות על פעילות המרכז מראש המרכז ולפקח על ביצוע פעילות המרכז;
- (4) לדון בדוחות שהמבקר הפנימי של המרכז יגיש לה ולקבל החלטות בעניינם.
8. (א) המועצה תתכנס לפחות ארבע פעמים בשנה.
- (ב) יושב ראש המועצה ינהל את ישיבותיה; הוא יזמן את ישיבות המועצה ויקבע את מועדן, את מקומן ואת סדר יומן.
- (ג) המועצה תקבע את סדרי עבודתה, ככל שאלו לא נקבעו בחוק זה או לפיו.
9. (א) ראה השר כי המועצה אינה ממלאת את תפקידה באופן נאות, יודיע לה בהודעה בכתב שישלח ליושב ראש המועצה, כי אם בתוך מועד שיקבע לא תמלא המועצה את המוטל עליה בהתאם להוראות חוק זה כפי שפירט השר בדרישתו, יפור את המועצה.
- (ב) לא מילאה המועצה את שהוטל עליה כאמור בסעיף קטן (א), בתוך המועד שקבע השר בהודעתו, רשאי השר להורות על פיזור המועצה.
10. החליט השר לפזר את המועצה כאמור בסעיף 9, תמונה מועצה חדשה, בדרך הקבועה בסעיף 5, בתוך שלושים ימים מיום הפיזור.
11. חבר המועצה לא יקבל מהמרכז שכר בעד שירותו, אך יהיה זכאי להחזר הוצאות שהוציא במילוי תפקידו, בשיעורים שיקבע השר, באישור שר האוצר.
12. חבר המועצה יתמנה לתקופה של שלוש שנים, וניתן לשוב ולמנותו לשתי תקופות כהונה נוספות, וכן למנותו שוב לאחר הפסקה של שלוש שנים רצופות לפחות.
13. (א) חבר המועצה יחדל לכהן לפני תום כהונתו באחת מאלה:
- (1) הוא התפטר במסירת כתב התפטרות לשר;
- (2) הוא הורשע בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לשמש כחבר המועצה;
- (3) הוא חדל להיות עובד המשרד הממשלתי או הגוף שאותו הוא מייצג במועצה.
- (ב) הוגש כתב אישום נגד חבר המועצה בשל עבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לשמש כחבר המועצה, רשאי השר להשעותו מכהונתו עד לסיום ההליך בעניינו ולמנות לו ממלא מקום למשך תקופת ההשעיה, לפי הוראות סעיף 5.

ד ב ר י ה ס ב ר

ותפעל בו ספריית מחקר ועיון. כמו כן, יפעל במרכז ארכיון, שיהיה חלק מגנון המדינה וישמר בו חומר ארכיוני הנוגע ליהדות אתיופיה.

מוצע לקבוע כי במרכז יהיה מכון מחקר שיפעל להעמקתו, להעשרתו ולהפצתו של הידע בכל הקשור להיסטוריה, לדברי הימים ולתרבות של יהדות אתיופיה,

⁴ ס"ח התשס"ו, עמ' 90.

14. העברה מכהונה השר רשאי, לאחר שנועץ ביושב ראש המועצה, להעביר חבר המועצה מכהונתו לפני תום תקופת כהונתו בשל אחת מאלה:
- (1) נבצר ממנו, דרך קבע, למלא את תפקידו.
- (2) נעדר משלוש ישיבות רצופות או מארבע ישיבות בתוך שנה אחת, של המועצה.
15. תוקף פעולות קיומה של המועצה, סמכויותיה ותוקף החלטותיה לא ייפגעו מחמת שנתפנה מקומו של חבר מחבריה או מחמת ליקוי במינויו או בהמשך כהונתו, ובלבד שרוב חברי המועצה מכהנים כדין.
16. ראש המרכז (א) המועצה, באישור השר, תמנה את ראש המרכז.
- (ב) ראש המרכז ימונה לתקופה של שלוש שנים, ואפשר לשוב ולמנותו מחדש, באישור השר, לשתי תקופות כהונה רצופות נוספות, וכן למנותו שוב לאחר הפסקה של שלוש שנים רצופות לפחות.
17. תפקידי ראש המרכז -
- (1) לנהל את המרכז - המכון והארכיון;
- (2) ליישם את החלטות המועצה;
- (3) להכין את תכנית העבודה השנתית והתקציב השנתי ולהביאם לאישור המועצה;
- (4) לדווח למועצה על פעילויות המרכז - המכון והארכיון.
18. תנאי העסקתו של ראש המרכז ופקיעת כהונתו
- (א) המועצה, באישור השר ובהתייעצות עם שר האוצר, תקבע את שכרו ואת תנאי העסקתו של ראש המרכז.
- (ב) ראש המרכז יחולל לכהן לפני תום תקופת כהונתו באחת מאלה:
- (1) הוא התפטר במסירת כתב התפטרות לשר וליושב ראש המועצה;
- (2) המועצה החליטה על הפסקת כהונתו ברוב של שני שלישים לפחות מכלל חבריה;
- (3) הוא הורשע בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לשמש כראש המרכז.
- (ג) הוגש כתב אישום נגד ראש המרכז בשל עבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לשמש כראש המרכז, רשאי השר להשעותו מכהונתו עד לסיום ההליך בעניינו, וימונה לו ממלא מקום למשך תקופת ההשעיה, לפי הוראות סעיף 16.
19. מבקר פנימי
- 1992⁵; המבקר הפנימי יגיש למועצה דוח על ממצאיו.
20. הקמת המכון המרכז יקים מכון למחקר; המכון יפעל להעמקת הידע ולהעשרתו בכל הקשור לתחומי ההיסטוריה, דברי הימים והתרבות של יהדות אתיופיה.
21. פעילות המכון יקיים פעילויות אקדמיות לקידום מטרות חוק זה, לרבות קבוצות מחקר, סמינרי מחקר, הרצאות פומביות וכנסים בהשתתפות חוקרים.

ד ב ר י ה ס ב ר

בהצעת החוק הוראות בעניינים אלה: מבנה המרכז, המינוי של ראש המרכז ותפקידיו; הוראות בדבר תקציב המרכז, מימונו והעסקת העובדים בו. בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית תדון ועדת העלייה, שהוא תאגיד, ומוסדותיו; הרכב המועצה ומספר החברים במועצה, תפקידיהם והוראות בכל הנוגע לכהונתם; אופן

⁵ ס"ח התשנ"ב, עמ' 198.

22. המכון יקיים ויפעיל ספריית מחקר ועיון שתתמחה בתחומים האמורים בסעיף 20. ספרייה
23. המכון יפרסם מחקרים בתחומי פעילותו. פרסומים
24. (א) המועצה, בהתייעצות עם ראש המרכז, תמנה ועדה מדעית, שתורכב משבעה חברים שהם בעלי מעמד בתחומי המחקר וההוראה האמורים בסעיף 20 במוסדות מוכרים בארץ, ומשני נציגים של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.
(ב) שניים לפחות מחברי הוועדה המדעית יהיו מקרב יוצאי אתיופיה.
(ג) הוועדה המדעית תמנה מבין חבריה את יושב ראש הוועדה ואת ממלא מקומו.
(ד) יושב ראש הוועדה ינהל את ישיבות הוועדה; הוא יזמן את ישיבותיה ויקבע את מועדן, את מקומן ואת סדר יומן.
25. (א) הוועדה המדעית תאשר תכניות פעולה והצעות שיגיש לה ראש המרכז, לרבות הצעות להעסקת חוקרים ולביצוע מחקרים, בכל עניין הנוגע לפעילותו האקדמית של המכון.
(ב) הוועדה המדעית תיעץ לראש המרכז בכל עניין הנוגע לפעילותו האקדמית של המכון.
26. הוראות סעיפים 13 ו-14 יחולו, בשינויים המחויבים, גם על חברי הוועדה המדעית. הפסקת כהונה
- סימן ג': הארכיון**
27. המרכז יקים ארכיון; הארכיון יהיה חלק מארכיון המדינה, והוראות חוק הארכיונים יחולו עליו. הקמת הארכיון
28. (א) הטיפול בחומר ארכיוני הנוגע ישירות ליהדות אתיופיה יהיה נתון לארכיון. הטיפול בחומר הארכיוני
(ב) השר, לאחר התייעצות עם הגנו ועם ראש המרכז, יקבע בתקנות את סוגי החומר הארכיוני הנמצא בארכיון המדינה או במוסד ממוסדותיה אשר יועבר לארכיון.
(ג) חומר ארכיוני כאמור בסעיף קטן (ב) יועבר לארכיון, כמקור או בהעתק, באופן שיורה הגנו.
29. הממונה על הארכיון ימונה על ידי ראש המרכז, באישור הגנו, ויקבל את ההוראות וההנחיות בתחום המקצועי מהגנו. ממונה על הארכיון
- פרק ד': הוראות כלליות**
30. (א) חבר המועצה, חבר ועדה או עובד המרכז (בסעיף זה - חבר) יימנע מהשתתפות בדיון ומהצבעה בישיבות אם הנושא הנדון עלול לגרום לו להימצא, במישרין או בעקיפין, במצב של ניגוד עניינים בין תפקידו לבין עניין אישי שלו או לבין תפקיד אחר שלו; לא יטפל במסגרת תפקידו בנושא העלול לגרום לו להימצא במצב כאמור גם מחוץ לישיבות.
(ב) התברר לחבר כי נושא הנדון בישיבה או מטופל על ידיו עלול לגרום לו להימצא במצב של ניגוד עניינים כאמור בסעיף קטן (א), יודיע על כך ליושב ראש המועצה, ליושב ראש הוועדה או לראש המרכז, לפי העניין.
(ג) לעניין סעיף זה, אחת היא אם מילוי התפקיד האחר הוא בתמורה או שלא בתמורה.

ד ב ר י ה ס ב ר

מקרקעין לרשות המרכז; היחס בין המרכז המוצע בהצעת החוק לגופים העוסקים במורשת יהדות אתיופיה; הוראות תחילה.

הקליטה והתפוצות של הכנסת (להלן - הוועדה), בין היתר, בעניינים אלה: הרכב המועצה; תקופת הכהונה של חברי המועצה ושל ראש המרכז; הטיפול בחומר הארכיוני; העמדת

(ד) בסעיף זה -

"עניין אישי" - לרבות עניין אישי של קרובו או עניין של גוף שחבר או קרובו מנהלים או עובדים אחראים בו, או עניין של גוף שיש לכל אחד מהם חלק בהון המניות שלו, בזכות לקבל רווחים, בזכות למנות מנהל או בזכות ההצבעה; "קרוב" - בן זוג, הורה, ילד, אח או אחות או אדם אחר הסמוך על שולחנו של חבר, ובן זוגו של כל אחד מאלה.

- מימון פעילות 31. הקמת המרכז ופעילותו ימומנו מתקציב המדינה בכפוף להוראות סעיף 32, כפי שדרוש להוצאות קיומו, החזקתו, פיתוחו וניהול מכלול פעילויותיו, ומתרומות ומכהנסות שיהיו למרכז.
- תקציב 32. (א) המועצה תאשר הצעת תקציב שנתי ותגישה לשר ולשר האוצר לשם אישורו. (ב) שנת תקציב המרכז תהיה כשנה של תקציב המדינה.
- עובדים 33. תנאי העסקתם של עובדי המרכז יהיו כשל עובדי המדינה בתפקידים מקבילים, לפי המלצת המועצה, בשינויים ובתיאומים שיקבע השר בהסכמת שר האוצר.
- איסור העברת נכסים 34. (א) המרכז לא יהא רשאי למכור או להעביר בדרך אחרת נכס שבבעלותו, למעט נכסים שפרטים לגביהם, לרבות סוגם ושוויים, נקבעו בתקנות, אלא באישור השר. (ב) המרכז לא יהא רשאי למשכן נכס שברשותו או להשכירו לתקופה העולה על עשר שנים אלא באישור השר; לעניין זה, "להשכירו לתקופה העולה על עשר שנים" - לרבות שכירות המקנה זכות לחדשה או להאריכה או שכירות לתקופה נוספת שבהצטרפותן לתקופות השכירות הקודמות עולות יחד על עשר שנים. (ג) המרכז לא ייטול הלוואה העולה על סכום שקבע השר בתקנות אלא באישור השר ושר האוצר.
- ביצוע ותקנות 35. השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו, לרבות סדרי העבודה של המועצה.

ד ב ר י ה ס ב ר

עלות תקציבית

התקציבית של הצעת החוק היא 4.8 מיליון שקלים חדשים, והיא מורכבת מעלויות הקמה המסתכמות בכ-1.8 מיליון שקלים חדשים ובהוצאות הפעלה שוטפות המסתכמות בכ-3 מיליון שקלים חדשים לשנה.

להערכת משרד האוצר, העלות התקציבית של הצעת החוק היא 5.5-6 מיליון שקלים חדשים לשנה. על סמך הערכת מרכז המחקר והמידע של הכנסת, קבעה הוועדה כי העלות

חברי הכנסת: יולי יואל אדלשטיין, מיכאל איתן, זבולון אורלב, אברהם מיכאלי, שלמה גנוסה מולה, רן כהן, אמנון כהן, אלחנן גלור, יואל חסון, יעקב מרגי, דוד אזולאי, יורם מרציאנו, עתניאל שנלר, משה שרוני, זאב אלקין, יוחנן פלסנר, אוריית נוקד, שלי יחימוביץ, ראובן ריבלין, אורי אריאל, גלעד ארדן, גדעון סער, לימור לבנת, משה כחלון, חיים כץ, יצחק אהרונוביץ, יוסי ביילין, אברהם צרצור, חיים אמסלם, מאיר פרוש, משה גפני, נסים זאב, איתן כבל, אופיר פינס-פז, שי חרמש, אבשלום וילן, ישראל חסון, מרינה סולודקין, דוד רותם, זהבה גלאון, קולט אביטל, יעקב כהן, יצחק לוי, סילבן שלום, יצחק זיו, יובל שטייניץ, אלי אפללו, אברהם הירשזון, שרה מרום-שלו, צחי הנגבי, אליהו גבאי, מיכאל נודלמן, אבישי ברוורמן, נאדיה חילו, חיים אורון, יצחק וקנין, יצחק גלנטי, רוברט אילטוב, אביגדור ליברמן, אלכס מילר, מיכאל מלכיאור, יצחק בן-ישראל, בנימין נתניהו, דוד טל, ניסן סלומינסקי, אברהם רביץ, שמואל הלפרט, יעקב לויצמן, יוסף שגל, סופה לנדבר, בנימין אלון, ליה שמטוב, סטס מיסז'ניקוב, אסתר רינה טרטמן, צבי הנדל, ישראל כץ, עמירה דותן, עמיר פרוץ